

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Балабақшада музыкалық аспаптар арқылы балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту

ЖАРИЯЛАНДЫ
28.03.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/177275/>

Түгелова Райхан Мырзағұлқызы

*Лауазымы: музыка жетекшісі**Ақтөбе облысы, Ырғыз ауданы**«Еркетай бөбекжай»бақшасы»МКҚК*

Кіріспе: Музыкалық тәрбие беру – мектепке дейінгі ұйымдарда балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытудағы маңызды бағыттардың бірі. Музыканың баланың эмоционалдық, танымдық және рухани дамуына тигізер әсері орасан зор. Музыка өнері балаға эстетикалық талғамды қалыптастырып қана қоймай, оның шығармашылық әлеуетін оятуға, ойлау қабілетін жетілдіруге көмектеседі. Музыкалық аспаптар арқылы балаларды музыкамен таныстыру олардың өмірге деген қызығушылығын арттырып, қиялын дамытады.

Музыкалық аспаптардың бала шығармашылығына әсері.

Музыкалық аспаптар бала үшін дыбыс әлемімен тікелей байланыс орнатудың құралы болып табылады. Әртүрлі аспаптардан шығатын дыбыстардың алуан түрлілігі баланың есту сезімін дамытады. Бала аспаптардан дыбыстар шығара отырып, музыканың заңдылықтарын, ырғақ пен үндестікті түсіне бастайды. Музыкалық аспаптарды қолдану балаға музыкалық шығармаларды терең сезініп, олардың мәнін түсінуге көмектеседі. Музыкалық аспаптар баланың сенсорлық дамуын да

белсендіреді. Сонымен қатар, аспаптар баланың көз, қол және есту арасындағы үйлесімділік дағдыларын жетілдіріп, зейінін арттырады. Балалардың музыкалық аспаптармен ойнауы олардың өздігінен музыкалық шығармашылық қабілеттерін дамытуға жағдай жасайды. Олар әртүрлі дыбыстарды зерттеп, дыбыстардың ерекшеліктерін тану арқылы өз композицияларын жасауға шабыт алады. Мұндай шығармашылық ізденістер балалардың өз ойын еркін білдіруге, жаңа идеяларды жүзеге асыруға және өзіндік музыкалық туындылар жасауға бағыттайды.

Музыка сабақтарында музыкалық аспаптарды қолдану арқылы тәрбиешілер балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытудың түрлі әдістерін қолданады. Балабақшада балаларды музыкалық аспаптармен таныстыру мақсатында мынадай әдістер кеңінен қолданылады:

Музыкалық дыбыстарды зерттеу: Балаларға аспаптардың дыбыстарын тыңдатып, олардың шығу тегін және ерекшеліктерін түсіндіру. Мысалы, домбыраның ішегін тартып, дыбыстың қалай өзгеретінін көрсету. Бұл әдіс балалардың музыкалық аспаптарға қызығушылығын арттырады және дыбысты сезіну қабілеттерін дамытады.

Музыкалық ойындар: Ойын әдістері арқылы балалар музыкалық аспаптарды еркін игереді. Мысалы, «Кімнің аспабы?» ойынында балалар әртүрлі аспаптардың дыбыстарын ажыратады, ал «Дыбыс қайталау» ойыны балалардың музыкалық есте сақтау қабілетін дамытады. Ойындар балаларды музыка әлеміне жақындатып, олардың қиялын дамытады.

Музыкалық импровизация: Тәрбиеші балаларға музыкалық аспаптарда еркін ойнауға мүмкіндік береді. Бұл балаларға шығармашылық қабілеттерін көрсетуге және өздерін еркін сезінуге көмектеседі. Музыкалық импровизация балаларды жаңа дыбыстарды зерттеуге және шығармашылық шекараларын кеңейтуге шабыттандырады.

Аспаптармен ән орындау: Әндерді музыкалық аспаптармен сүйемелдеу балалардың музыкалық есту қабілетін және ырғақтық сезімін дамытады. Балалар әнді орындау барысында аспаптың көмегімен ырғақты сезінеді

және музыкаға деген қызығушылықтары артады.

Топтық орындаулар: Балалар топпен музыкалық аспаптарда ойнау арқылы командалық жұмыс дағдыларын дамытады. Әр бала өз рөлін орындай отырып, жалпы музыкалық шығарманың бөлігі болуды үйренеді. Бұл олардың бір-бірімен қарым-қатынас орнату, үйлесімді жұмыс жасау және ортақ нәтижеге қол жеткізу дағдыларын жетілдіреді.

Музыкалық ойындар – баланың шығармашылық қабілеттерін дамытудың тиімді құралы. Ойын барысында бала өзін еркін сезінеді, шығармашылық ойлауына мүмкіндік алады және өз қиялын толық пайдалануға тырысады. Музыкалық ойындар балаларға музыканы сезіну қабілетін дамытып қана қоймай, өз шығармашылығын көрсетудің жаңа жолдарын іздестіруге мүмкіндік береді. Музыкалық импровизация ойындары балалардың ішкі әлемін ашуға, музыкалық қиялын кеңейтуге көмектеседі. Бала өзін еркін сезіне отырып, музыкалық аспаптың дыбыстарын өз сезімдері мен көңіл-күйіне сай бейнелейді. Мұндай ойындар балаларды шығармашылыққа ынталандырып, олардың өзіндік көзқарасын дамытады. Музыкалық тәрбие беру процесінде тәрбиешінің рөлі зор. Тәрбиеші балаларға музыкалық аспаптарды дұрыс пайдалану әдістерін үйретіп қана қоймай, олардың қызығушылығын арттыруы, шығармашылыққа жетелеуі керек. Тәрбиешілер балаларға әртүрлі аспаптардың дыбыстарын естірту, оларға қандай рөл атқаратынын түсіндіру арқылы олардың музыкалық білімін кеңейтеді.

Музыкалық аспаптармен жұмыс барысында балаларға сенімділік танытып, олардың музыкалық қабілеттерін қолдап отыру өте маңызды. Педагог балаларды жаңа дыбыстарды іздеуге, шығармашылық тұрғыдан батыл болуға шақырып, олардың музыкалық қиялын дамытуға бағыттайды. Педагогтың қолдауымен балалар өз музыкалық қабілеттеріне сеніп, өз ойларын еркін жеткізуді үйренеді.

Қорытынды

Балабақшада музыкалық аспаптар арқылы балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту – олардың жан-жақты дамуына септігін тигізетін

маңызды бағыт. Музыкалық аспаптарды қолдану балалардың зейінін, есте сақтау қабілетін, сенсорлық және моторикалық дағдыларын дамытады. Сонымен қатар, балалардың шығармашылық әлеуетін ашуға, музыкалық қиялын кеңейтуге, өзін-өзі еркін көрсетуге ықпал етеді. Музыка мен аспаптар арқылы шығармашылықты дамытудың басты мақсаты – баланың жеке тұлғалық дамуына, оның болашақта өзіндік көзқарасы бар, креативті ойлайтын тұлға болып қалыптасуына жағдай жасау.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. *«Музыка әлемінде» журналы. № 2, 2005 жыл*
2. *Б.Сарыбаев. «Қазақтың музыкалық аспаптары.*
3. *Қазақтың ұлттық аспаптары.*

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.